

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 5. De periurio generaliter,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

late Suarez in eodem lib. 2. cap. 4c.) ea quæ facta sunt in eadem materia, in qua vota referuata, quæ commemorantur in Extrauag. vltima communi De pœnit. & remiff. nempe perpetua continentie, religionis, peregrinationis ad loca sancta in Ierusalem, peregrinationis ad limina SS. Apostolorum Romæ, & peregrinationis ad S. Iacobum in Compostella. Quibus Azorius addit in preced. cap. 9. quest. 4. tum ex Soto in cit. art. 9. iuramenta super statutis Collegiorum seu Academicarum, atque Ecclesiarum, quorum dispensationes Papa sibi referuat: tum ex Panormit. ad cap. Quanto num. 8. De iureiurando: iuramenta quibus se obstringunt insignes viri: puta Imperator, Reges, Duces, & alij, præsertim habentes suæ potestatis iurisdictionem in temporalibus, Episcopi item, alijque superiores Ecclesiarum Antistites.

69. Sextum est multorum nobilium authorum, quorum meminit Couarr. in ante memorato §. 3. sub finem num. 4. neminem in iuramentis, vt nec in votis posse dispensare absque causa legitima. Quod tamen intelligi debet distinctione adhibita. Nam vt ex Panorm. Syluester habet iuramentum 2. quest. 2. Quando iuramentum promissorium fuerit ab inferiore præstitum in materia principaliter spectante ad Papam: siue, vt Couarr. habet in seq. num. 5. pertinet ad liberam Papæ dispositionem, qualis est beneficiorum Ecclesiasticorum, potest idem Papa in illo dispensare, illud ne irritate pro arbitrio ac sine causa: quia ipsam sic præstitum fuit, vt excepta intelligeretur eiusdem Papæ autoritas, iuxta cap. Venientes, De iureiur.

Cum vero præstitum fuerit iuramentum in alia materia: si ea est ad honorem Dei principaliter, vt elemosyna pro Ecclesiæ fabrica, vel religionis ingressus: tunc ad dispensandum necessaria est iusta causa, qualis censetur: tum scandalum vitandum, tum maior vtilitas emanatura ex dispensatione: tum etiam quacumque alia: arbitrio Superiorum dispensantium diiudicanda. Sin autem ea sit ordinata ad alicuius proximi vtilitatem: vt cum alicui præstitum est iuramentum super aliquo contractu, aut conventionione, ne Papa quidem potest tunc dispensare, nisi de illius cui iuratum est consensu: quia nemo potest alteri debite inuito nec consentienti, rem suam auferre: cum id sit contra ius naturæ. De qua re Sotus loco citato & Suarez pluribus in seq. cap. 41. & Sanchez in opere Morali lib. 3. a num. 13. Qui etiam (sicut & Couarr. in citato num. 5. vers. 9.) referunt duos casus in quibus iuramentum relaxari potest sine consensu eius cui præstitum fuerat: quia ita expedit ad vtilitatem reipublicæ.

70. Prior est, quando is cui iuratum est, censetur tali pena puniendus ob aliquod crimen suum: tunc enim Superior potest efficaciter subtrahere materiam talis iuramenti: siue creditori, pro ea quam in illum habet emin. nri potestate, præcipiendo vt in eo cedat suo iuri: vel per seipsum immediate, condonando tale ius debitori, vel eidem imperando vt non faciat quod iurauit: si quidem ipsam etiam ita subditum habeat, vt iuramentum ipsius relaxare possit. Quæ ratione ab Ecclesia iuramentum fidelitatis excommunicato vel hæretico præstitum relaxatur, 15. quest. 6. cap. 2. & sequentibus. Posterior casus est, quando iuramentum fuerit vi, metu (etiam si leui, dummodo sit cum graui iniuria: vt Suarez numer. 19. docet) vel fraude, dolove extortum, ex cap. Abbas, De iur. que vi, & cap. Si vero, & cap. Verum De iureiurando.

71. Septimum documentum est, iuxta D. Thomam 2. 2. quest. 89. art. 9. ad 3. quando aliquid sub iuramentum promissum fuerit, quod est manifeste illicitum & vitale: dispensationem vel commutationem non habere locum in tali iuramento, nisi aliquid melius seu conducibilius ad communiem vtilitatem occurrat faciendum.

Octauum est, quod late tractat Suarez in eodem cap. 41. sub finem, quod quis iuramentum violauerit, peieraueritve non implendo promissum in termino præstito, non ob stare quominus illius relaxatio fieri possit: quia per penitentiam deleri potest illa culpa, & petitio relaxationis esse rationabilis, ob periculum relabendi in peritium: neque is cui iuratum est, ex illo peritio admissio, amittit ius quod habet condonandi quod sibi promissum est: neque

etiam Superior amittit ius, quo potest iuxta antedicta iuramentum ipsum relaxare.

Postremi documenti loco addere possumus ex Soto l. c. cit. quod legitima dispensatio possit esse vbi cumque ea in bonum commune cogit, nisi iniuria fiat tertie personæ. Id quod locum habere existimari, etiam si quis iuret se non petiturum iuramenti dispensationem, nec se vsurum illa. Nam vbi ratio plene egerit, is quoque potest rem totam patefacere Prælato, qui si dispensare voluerit, ipse poterit talis dispensatione vii: quoniam eiusmodi iuramenta sunt stulta & inutilia: vipore facta contra iuramentum naturam, quæ talis est, vt non adeo adstringat, quin iusta de causa possit vinculum illius, Papæ vel Episcopi auctoritate relaxari.

C A P. V.

De peritio Generaliter.

S V M M A R I V M.

- 72. Peritium dicitur tum proprie, tum generaliter, seu vt non est tum completatur iuramentum in quo veritas desit: sed etiam illud in quo iustitia aut iudicium.
- 74. Peritium proprie dicitur peccatum est mortale suo genere.
- 75. Explicatio difficultatis, An liceat iuramentum exposcere ab eo qui existimatur peieraturus.
- 76. Non licet priuata auctoritate.
- 77. Tres pœna peieranti constituta ab Ecclesia.

PERITIVM proprie, nihil est aliud, quam iuramentum falsum, id est, cui veritas desit, vt ostendit Caiet. 2. 2. q. 98. ad art. 2. & 3. Generaliter autem à nobis hic accipitur, cum D. Tho. in ead. quest. art. 1. & Soto li. 8. De inst. & iur. q. 2. art. 1. nempe vt completatur etiam iuramentum cui desit vel iustitia vel iudicium, indeque est illicitum iuxta antedicta in cap. 2. nu. 15. Qualata acceptance D. Hieronymi ad 4. cap. Ierem. (quod referetur 2. 2. q. 2. c. 2.) sumptis peritium: ita tamē vt illius rationem voluerit certo ordine participari, vt D. Tho. ibid. in solutione primi argumenti declarat, & late tractat Suarez De religione tract. 5. h. 3. c. 2. nempe vt primo & principaliter peritium sit, quando desit veritas: secundo loco vero, quando desit iustitia: & tertio loco quando desit iudicium. Nam primus horum defectuum, falsitatem formaliter continet, vt manifestum est: secundus vero, eam continet virtualiter solum, id est, non alio nomine, quam quod is qui sine iustitia iurauit, vel teneatur falsificare iuramentum: si quidem iurauit aliquid illicitum: vel certe non cogatur cessare, si rem in dicitur eum iurauit: Tertius autem eam continet tantummodo potentialiter, id est, hoc tantum nomine, quod qui indifferere iurat, eo ipso se committat periculo iurandi falsum. Quæ de causa, iuramentum etiam super veritate factum sed sine necessitate, vitandum est ex Caiet. vt. bo Peritium in fine: etiam si, vitale addit, tunc sit peccatum tantum veniale.

Ceterum peritium ex suo genere peccatum esse mortale D. Thomas in seq. art. 3. probat ex eo, quod de sui ratione importet Dei contemptum: & ideo peccatum sit ex diametro oppositum, ac repugnans reuerentiæ Deo debita. Sed quomodo id sit absolute verum, non modica difficultas est: quam tractant Caiet. ibid. & Sotus in cit. quest. 2. art. 3. Nobis sufficit pro praxi id non adeo verum esse, quin dentur multi casus, in quibus peritium in lata sua significatione sumptum, peccatum est solummodo veniale, prout in particulari docebitur in sequentibus. Et ita quod Sapient. 14. vers. 25. peritium numeratur inter graua peccata orta ex idololatria, intelligendum est de peritio quo mendaciter in nomine Domini iuratur: à cuius peruersitate tanquam mortali cauendum esse, indicant verba peccantis Prouerb. 30. Tribue tantum victui meo necessaria, ne forte satiatus alliciat ad negandum, & dicam: Quis est Dominus: aut egestate compulsus furer, & peritrem nomen Dei mei. Id est,

ne ege-

ne egestas sit mihi occasio dicendi, iurandique falsum. Indicat etiam maledictio ac gravis poena, quam Deus Ieremie 5. vers. 4. minatur iuranti in nomine suo mendaciter.

Explicatio difficultatis, An liceat iuramentum exposcere ab eo qui existimatur peccaturus.

75. **D**ifficultas hic occurrit tractanda, An peccatum sit exposcere iuramentum ab eo quem scias, commissurum esse peritium. De qua re statuenda videntur sequentes propositiones.

Prima est, petere iuramentum ab eo quem nescis, iuramentum falsum, nullum peccatum esse. Hanc ex D. August. habet D. Thomas 2. 2. quæst. 98. art. 4. Et probatur: quia eo ipso, quod nescio aliquem peccaturum, præsumere possum, immo & d. beo, quod sit recte facturus id, quod sine peccato fieri potest. Cui præsumptioni si in hac re locus non esset, vix liceret ordinari petere ab alijs iuramentum: quod est contra communem usum ac sensum hominum. Intelligenda est autem, dum modo adsit necessitas notabilisve utilitatis aliqua petendi: cum constet non esse absq; necessitate iurandum. Neque petatur iuramentum, quod sine iniustitia vel turpitudine præstari nequeat, aut quod sine falsitate aut illius probabili periculo præstari non possit: ut si quis indicatur ad affirmandum sub iuramento id, quod scit non ita esse: aut ad negandum id, quod scit ita esse: aut ad iurandum definite ac tanquam certum illud quod nescit. Nam quia nullo talium modorum licite iurari potest: nec etiam talis petitio potest sine peccato fieri, cum ordinetur ad peccatum. Videtur possunt Suarez in eodem lib. 3. cap. 14. num. 2. & aliquot sequentibus. ac Sanchez in opere morali lib. 3. cap. 8. à num. 5.

76. **S**ecunda propositio est: exigere priuata autoritate iuramentum ab eo quem scias peccaturum, peccatum esse. Hæc est D. Thomæ ibid. & cum eo Soti in 8. De iust. & iure quæst. 2. art. 4. & Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 20. atque aliorum plurium quos commemorat Suarez in sequenti num. 10. & Sanchez in præcedenti num. 2. Probat vero manifeste: quia cum in ea re iuramentum deferendo, illicita occasio peierandi offeratur, sane inique agitur: adeoque peccatum mortale committitur, ut præter Nauar. expresserunt Angelus & Sylu. post citandi. Et confirmatur per cap. Ille qui, 22. quæst. 5. cum dicitur, Ille qui hominem prouocat ad iuramentum, & scit eum falsum iuraturum esse, vincit homicidam.

74. **Q**uod si obicitur licitum esse (iuxta antedicta in appendice ad 2. caput) iuramentum petere ab eo quem scias iuraturum quidem verum, sed per falsos Deos, atque adeo peccaturum. Respondetur disparem esse rationem: quia in iuramento quod petitur ab infideli, verum (ut suppositum est) iuraturus, locus esse potest iustæ causæ siue necessitatis siue notabilis utilitatis sufficiens ad ipsum cohonestandum ex parte exigentis: cum sit aptum confirmare veritatem datæ fidei homini ab homine. In eo autem iuramento quod petitur à fideli, qui probabiliter creditur peccaturus, cum consequenter credendum sit tale nihil valiturum ad humanam fidem firmandam (quod per ipsum præten-ditur) sane scandali vitium is incurrit, qui illud tunc exposcit, neque excusari potest tanquam vitens suo iure: quia in periurio nihil inest boni, quo vti possimus, præsertim ad finem cuius gratia petitur iuramentum: qui est confirmatio veritatis fidei datæ homini ab homine. Periurium enim non confirmat veritatem, sed potius falsitatem. Quade re pluribus Suarez in eodem cap. consequenter.

Tertia propositio est, quam idem ibidem sum. 14. habet, quoties iuramentum petitur sine utilitate notabili, & alias scitur aut vehementer præsumitur, quod ille à quo petitur peierabit, mortale peccatum committi. Ratio est: quia sine rationabili causa datur proximo ruina occasio, quæ ex charitate remouenda fuisse aliunde oblata. Hincque patet, merito statutum esse in cap. Clericos De cohabit. Clericorum & mulierum: ne Clericis concubinarijs iuramentum deferatur de non redeundo ad concubinas: cum vehementem præsumptio sit, quod non stabunt iuramento.

Consequens est pariter male facere Confessarios qui compellunt penitentes iurare se non commissuros deuo delicta in quæ facile labuntur. Id quod notant Angelus Iuramentum 3. §. 11. & Sylu. Iuramentum 2. q. 9. ac Nauar. in Enchir. cap. 12. num. 20.

Qui etiam addunt, quod si is qui scitur peccaturus sponte se offerat ad iurandum, & adit rationabilis causa recipiendi iuramentum (qualis esse potest, ut super inito contractu cogatur à Iudice, præstare illud ad quod tenetur) eum qui tale iuramentum recipit, non peccare: quia non dat scandalum seu occasionem peccandi: sed solum bono aliquo fine, & urgente necessitate graui, permittit à parato peccatum committi: nimirum vt euadatur iniuria alioqui perferenda, iusque obtineatur in re notabili. Nam & Deus ad bonos fines multa mala permittit: licitumque est famuli aut filii furtum permittere, vt ipsotum indolem explores, ipsosque corrigas, ac in posterum tibi ab illis caueas. Addit quoque Suarez in eodem cap. numer. 16. posse in eiusmodi casu peti iuramentum à tali. Id quod putarim limitandum primo, vt debeat fieri sola propositione nuda propriæ voluntatis, qua opas vt ipse iuret, ac sine admixta inductione: perinde ac cum solutio futura vsurarum proponitur vsurario, declarando ei voluntatem propriam, mandandi illam executioni: si mutuum aliter ab eo obtineri nequeat. Secundo vero, vt tales circumstantiæ debeant concurrere, vt quantumcumque iuramentum sit falsum: ipsum tamen valeat ad id quod præten-ditur: vt ad compellendum in foro externo, stare contractui, eum ipsum qui confirmauit illum iurando mendaciter.

Nota autem, quod alijs citatis Sanchez habet in fine memorati cap. octauo, non esse licitum ad iurandum falsum, ob aliquam utilitatem inducere eum qui bona fide existimabit se iurare verum. Nam etiam si ignorantia possit talem à peccato excusare, non excusabitur tamen illum inducens, vt pote qui procurat scienter Deum aduocari in testem falsitatis, in quo illum afficit graui iniuria.

Tertia propositio est, Publicum Iudicem nullum peccatum committere, cum iuramentum exigat ab eo quem scit peccaturum: dum modo id ad partis instantiam faciat, seruato iuris ordine. Hæc est D. Thomæ 2. 2. quæst. 98. art. 4. & cæterorum Memoratorum, ac Couarruuiæ ad cap. Quamuis pactum 1. par. §. 6. nu. 2. in fine plurimorumque aliorum quos refert Sanchez in eodem cap. 8. nu. 2. Probat vero: quia cum faciens quod lex præcipit, quodque incumbit illi ex officio, non censetur delinquere. Quare in casu huius propositionis Iudex cum seruet legis præscriptum, iurisque ordinem, prout incumbit ei ex officio non est dicendus peccare.

Neque est quod obicitur, non peccare quidem faciendo opus de se prohibitum: peccare tamen, tali opere inducendo alium ad peccatum periurij. Nam tale pendet solum ex malitia peierantis: non autem ex iuramenti ex actione legitima per Iudicem, qui non debet sequi priuatam scientiam, sed publicam: ex præscripto iuris adhibendo ea quibus solet elici veritas, inter que ponitur petitio iuramenti, ne iustam occasionem det scandalo publico: quod illi cauendum est magis, quam spirituale detrimentum vnus priuati. Sic enim probatum reum afficit extremo supplicio, quidquid ille sic impatièter idcirco, vt nullatenus penitere velit. Quod autem in contrarium D. Aug. dicere videtur, prout refertur in cap. Qui exigit, 22. quæst. 5. non spectat huc: quia intelligendum est, non de Iudice: sed de priuata persona iuramentum exigente. Concedendum est tamen, quod Iudex quantum potest saluo officio suo, debeat efficere ne ad huiusmodi iuramentum præstandum deueniatur.

Cæterum quod addit Suarez in fine eiusd. cap. 14. satis de se patet: licere inquam, exigere iuramentum ab eo qui verum iuraturus probabiliter creditur: si quidem iusta causa adsit exigendi: talisque exactio fiat simplici petitione, dato quod exigens nullam iurisdictionem habeat, qua possit per præceptum, cogere alterum ad iurandum. Quod si iurisdictionem habeat, vt pater in filium: Prælatus in subditum: ipsa iuramentum exactio fieri poterit per coactionem,

nem, potestati exigentis proportionatam: precepto imposito quod obligabit in conscientia, iuxta illud ad Romanos 13. Qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, damnationem sibi acquirunt.

Pœna periurii constituta ob periurium.

78. **P**orro grauisimum peccatum esse periurium (quod pluribus Suarez tractat in præced. cap. 3.) indicant pœnæ ob ipsum periurium constitutæ: quæ sunt: iure quidem diuino. Tum reatus æternæ mortis, cum sit transgressio vnus ex præceptis, de quibus dictum est à Domino Matt. 19. Si vis ad vitam ingredi, serua mandata. Tum maledictio, seu afflictio in temporalibus: quam Deus apud Zachariam in cap. 5. iminatur, venturam ad domum iurantis in nomine suo mendaciter, & commoraturam in medio domus eius: & consumpturam illam, & ligna eius, & lapides eius. Quo etiam pertinere potest illud Ecclesiastici 23. Vir multum iurans repletur iniquitate, & non discedet à domo illius plagæ.

Iure autem Canonico quatuor habentur constitutæ. Prima est (quæ iam relinquitur Confessarij arbitrio) vt pro ea in iungeretur eadem penitentiâ, quæ pro fornicatione, aut adulterio, aut homicidio voluntarie commissio, ex cap. fin. 21. quæst. 1. Eratq; eiusmodi penitentiâ ex cap. Quicumque, 6. quæst. 5. & ex cap. 1. aliquotque sequentibus, 22. quæst. 5. quod qui peccauerat, deberet & ieiunare in pane & aqua quadraginta diebus, si erat liber: si erat seruus, debebat ieiunare tres Quadragesimas: & deinde septem annis agere penitentiâ, nec vnquam admittebatur ad communionem nisi in hora mortis.

Secunda est: vt priuaretur beneficij qui peierat: nempe si electus est ad beneficium, non confirmetur: sed irritetur ipsius electio, ex cap. finali De iureiurando in 6. Sin iam habeat beneficium, priuaretur illo ex cap. Querelam, extra eod. titulo. Nec tantum priuandus est omni beneficio: sed etiam debet inhabilis reddi ad omne beneficium obtinendum in posterum, ex proxime seq. cap. Tu nos. Veruntamen pœnæ istæ non incuruntur ipso iure: sed sunt per sententiâ Iudicis imponendæ, prout ostendit Suarez in eod. lib. 3. cap. 20. à num. 5.

Tertia pœna est, quod peierans si falsum iuret & notorius sit, efficiatur infamis ipso iure: ex cap. Infames, 6. q. 1. De qua pluribus Suarez, legendus ibid. à nu. 7.

Quarta pœna est, vt periurus non admittatur ad ferendum testimonium, ex cap. Quicumque, 6. quæst. 1. & ex cap. Paruuli 22. quæst. 5. Immo quantumuis in reliquis peccatis, quæ faciunt hominem infamem, peccator post peccatam penitentiâ, & emendationem vitæ, cessantem infamiam, admittatur ad testimonium: periurus tamen nullo vnquam tempore admittitur: prout habetur ex cap. Testimonium De testibus & attestat. Per quod, vt ostendit Suarez in eodem cap. num. 19. non imponitur periuro obligatio in conscientia ad abstinendum à iurando in posterum, etiam in iudicio: sed solum pœna: vt si adiurandum accedat, possit repelli per exceptionem vel accusationem: præsertim, vt idem num. 20. addit, cum periurium fuerit commissum in iudicio, aut in pacto vel promissione solemnî (nisi per metum aut aliquam iniuriâ extortum sit) aut ab eo qui publica infamia laborat, quod soleat peierare.

C A P. VI.

De periurio assertorio.

S V M M A R I V M.

- 79 Periurium assertorium est peccatum mortale, à quo nihil excusat nisi defectus plene deliberationis.
- 80 Quod verum est de quocumq; iuramento, quo falsum iuratur: aut verum quidem, sed existimatur falsum.
- 81 Quid sit sentientium de eo, qui iurat illud de quo incertus est, aut quod existimat verum esse, cum sit falsum.
- 82 Difficultas de iuramento falso, quod per inaduertentiam profertur: an excusetur à mortali.

83 Aduertens ad iuramentum, sed non ad dictum falsum: aut contra, ad dictum falsum: sed non ad iuramentum, excusari potest à mortali per inaduertentiam.

84 Consuetudo iurandi ex se non est, nec facit esse peccatum mortale.

85 Consuetudo iurandi non obstat quin peierat: inaduertenter, excusetur à mortali.

86 Dicitur adus excepti.

87 An per consuetudinem iurandi constituitur quis in statu peccati mortalis, & quid sit sentientium de iuramento assertorio, quo vere quidem iuratur, sed de re vana aut mala.

79. **P**ERIURIUM assertorium dicitur, quo mendacium iuramento assertitur: falsum videlicet affirmando, aut verum negando. Quod esse peccatum mortale constat ex D. Thomæ doctrina, proposita in præcedenti num. 74. Idque verum est in quacumque materia, quacumque de causa, & sub quacumque forma iuretur: prout constat ex Bulla Martini quinti quæ habetur in fine Concilij Constan. expresseruntque Sotus lib. 8. De iust. & iure quæst. 2. art. 3. conclusio 2. & Caiet. in verbo Periurium, ac Nauarr. in Enchir. cap. 12. num. 5. & communem certamque sententiam esse, eosdem ac alios in eam referens, notar Suarez in eod. lib. 3. cap. 4. nu. 2. Adeo vt, addit ibid. Caiet. nulla in eo admittatur excusatio, nisi ex imperfectione deliberationis seu aduertentiæ, quam in præced. lib. 15. sub initium cap. ostendimus à mortali excusare. Itaque, vt ait ibidem Sotus, siue parua siue magna fuerit materia in qua fit iuramentum falsum, ipsum semper est mortale periurium: quandoquidem semper in se notabilis est iniuria illa, quæ fit iurando, irrogatur Deo, tanquam futurus sit testis mendacii, aut mendacio suffragaturus. Id quod ab ipsius perfectione pendit alienum est in re parua, ac in magna: cum tam vere mendacium sit, de re parua dictum, quam dictum de magna. Similiter, vt idem Sotus addit, periurium peccatum est mortale, quantumcumque finis ob quem fit, sit alias sanctissimus, & causa piensissima eorum grauisissima: vt si peieres ad cauendam mortem siue tibi, siue alteri innocenti, vel ad liberandam à proditione vel incendio totam ciuitatem, vel etiam ad eripiendum ab inferni faucibus animam: nullis enim talibus circumstantiis periurium assertorium iustificatur, cum intrinsece malum sit, per notabilem quam includit Dei irreuerentiam, tanquam sibi iniuriam.

Addi pariter potest cum Caiet. & Nauarr. nullam neque propriam neque alienam utilitatem, vel necessitatem, neque idem mortis, aut alterius cuiuscumque grauis periculi metum excusare à tali peccato. Tanta enim non impediunt quominus Deus adhibeatur testis mendacij. Nec obstat quod in cap. Verum De iureiur. statuatur, eos non esse tanquam pro mortali puniendos, qui iuramenta metu extorta non seruauerint. Nam, prout D. Thom. 2. 2. quæst. 98. art. 3. ad 1. notat, id non ideo dicitur, quod non peccent mortaliter: sed quod minor pœna sit eis quam cæteris periuris infligenda. Addi denique eadem ratione potest cum iisdem authoribus neque excusationem in hac re esse à mortali, quod ex animi leuitate, vel ex consuetudine, aut iocandi, vel excusandi aut purgandi se gratia, aut iræ furore percitus quis iurauerit: nisi tanta esset ira, quæ iuranti iudicium ad mortalem culpam sufficiens adimeret: vt bene notatum est à Nauarr. in Enchir. cap. 12. num. 10. Tantum enim abest vt leuitas causæ ob quam sic peieratur, minuat malitiam periurij, vt augeat potius: quia maior tunc irreuerentia Deo irrogatur: cum propter rem paruam, testimonium ipsius contemnitur. Quod notatum est à D. Thoma in eodem art. 3. ad 2.

Documenta de proposito periurio.

S E C T I O I.

80. **C**eterum pro praxi ad particularia descendendo, oportet aliquot documenta notare. Primum est: proxime dicta procedere, siue per Deum, siue per creaturas in ipsum relictas, siue simpliciter, siue execratorie iuramentum concipiatur: vt ex D. Bonaventura & Gabriele Nauarr.

in præ-